

Aktuálne z autorského práva

Európska komisia vydala ešte v máji tohto roku **Odporúčanie týkajúce sa boja proti on-line pirátstvu v prípade športových a iných živých podujatí**¹ (ďalej odporúčanie). Nejde o prvú iniciatívu EÚ v tomto smere. Odporúčanie nadväzuje na uznesenie Európskeho parlamentu z 19. mája 2021 o problémoch organizátorov športových podujatí v digitálnom prostredí a na viaceré štúdie Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo² (ďalej EUIPO). Všeobecným cieľom odporúčania je podporiť členské štáty EÚ a ďalšie zainteresované subjekty, aby prijali efektívne opatrenia na zabránenie nepovolených/neoprávnených prenosov živých podujatí – napr. športových podujatí alebo koncertov. Hlavná hodnota týchto podujatí totiž spočíva v sledovaní ich priamych prenosov. Pirátstvo v podobe nelegálnych prenosov týchto podujatí, či už ide o ďalšie neoprávnené paralelné vysielanie alebo retransmisiu, spôsobuje rozsiahle straty v príjmoch vysielateľov, ako aj organizátorov samotných podujatí. Pirátske služby sú však čoraz sofistikovanejšie a prostredníctvom rôznych modelov sa snažia dokonca svoje nelegálne operácie ešte aj speňažiť (napr. kopírovanie legálnych streamovacích služieb s predplatným). Kým vo vzťahu k vysielateľom a organizátorom niektorých podujatí možno považovať pirátstvo za porušenie autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom, vo vzťahu k organizátorom športových podujatí to nie je také jednoduché, keďže športové podujatia samy osebe nie sú chránené autorským právom a súvisiacimi právami. Organizátori športových podujatí nie sú uznaní ako nositelia práv podľa práva EÚ, a teda nemôžu využívať práva a prostriedky nápravy podľa autorského práva EÚ, pokiaľ nie sú nositeľmi práv na zmluvnom základe od iných nositeľov práv alebo im nebola možnosť využívať tieto prostriedky priznaná osobitne vnútroštátnym právom. Neoprávnené prenosy živých podujatí začínajú zvyčajne nezákonným narušením a zachytením predvysielacieho alebo vysielacieho signálu, ktorý potom prechádza cez rôznych poskytovateľov sprostredkovateľských služieb, aby sa dostal ku

koncovým používateľom prostredníctvom rôznych rozhraní. Z toho dôvodu je potrebné prijať opatrenia najmä na úrovni poskytovateľov týchto tzv. hostingových služieb a vyvinúť a aplikovať technické riešenia, ktoré by umožnili nositeľom práv oznamovať neoprávnené použitie ich obsahu, a to aj v reálnom čase. Síce už existujú spôsoby ochrany pred neoprávneným použitím signálu (napr. vysielatelia môžu signál šifrovať alebo označiť špeciálnym vodoznakom), oznámenia nositeľov práv by mohli viesť k ešte efektívnejším technickým opatreniam na blokovanie a zabránenie prístupu koncových používateľov k neoprávneným prenosom. Môže ísť o príkazy na blokovanie IP adries alebo prostredníctvom systému doménových mien (DNS), pričom najčastejšie sa skloňujú tzv. dynamické súdne príkazy, ktoré by mohli využívať aj organizátori športových podujatí a ktoré by dokázali dostatočne rýchlo reagovať nielen na oznámenú pirátsku službu, ale zahrnúť aj iné pirátske služby, ktoré neboli v čase konania identifikované a ktoré umožňujú prístup k neoprávnenému prenosu toho istého živého podujatia, za predpokladu, že budú poskytnuté isté záruky (napr. proti nadmernému monitoringu služieb). Samotné odporúčanie teda apeluje najmä na zabezpečenie rýchleho vybavenia oznámení týkajúcich sa neoprávnených prenosov (predovšetkým retransmisií) živých podujatí, na spoluprácu medzi nositeľmi práv a poskytovateľmi sprostredkovateľských služieb a rieši možnosť vydávania súdnych príkazov vrátane tých dynamických. Odporúčanie súčasne obsahuje niekoľko záruk (napr. trvanie súdneho príkazu iba po nevyhnutný čas, nevytváranie neprimeranej záťaže pre adresátov príkazov a pod.) a vyzýva verejné orgány, nositeľov práv, poskytovateľov sprostredkovateľských služieb i ostatných účastníkov trhu na dobrovoľnú spoluprácu v záujme predchádzania neoprávneným prenosom živých podujatí. Ako predvída aj odporúčanie, Európska komisia a EUIPO plánujú aktívne monitorovať účinky odporúčania na on-line pirátstvo v súvislosti so živými podujatiami, čo bude realizované aj výmenou

1 Dostupné na stránke Európskej komisie: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/recommendation-combating-online-piracy-sports-and-other-live-events>. Celý názov v anglickom jazyku: Commission Recommendation of 4.5.2023 on combating online piracy of sports and other live events.

2 Napr. štúdia EUIPO – Live event piracy. Challenges and best practices from online intermediaries to prevent the use of their services for live event piracy (Pirátsvo živých podujatí. Výzvy a najlepšie postupy od on-line sprostredkovateľov na zabránenie využívaniu ich služieb na účely pirátstva v prípade živých podujatí), EUIPO, marec 2023.

informácií a skúseností medzi členskými štátmi EÚ, EUIPO, Európskou komisiou a ďalšími zainteresovanými subjektmi. Už v súčasnosti sa odporúčanie diskutuje na pracovných skupinách Rady EÚ pre duševné vlastníctvo – autorské právo a EUIPO spolu s Európskou komisiou plánujú aj iné podujatia na podporu a promovanie odporúčania.

Po viac než piatich rokoch došlo k posunu aj v dávnejšie medializovanom autorskoprávnom spore týkajúcom sa piesne „Thinking Out Loud“ od známeho hudobníka Eda Sheerana. Uvedená pieseň údajne „kopíruje“ pieseň „Let’s Get It On“ od Marvinu Gaye, pričom potvrdenia tejto skutočnosti sa domáhajú dedičia autorských práv Marvinu Gaye v pozícii žalobcov. Napriek tomu, že spor je rozhodovaný v USA, teda mimo kontinentálneho právneho systému, je nesporne zaujímavý z viacerých dôvodov. Podľa práva USA musí žalobca jednak preukázať, že naozaj došlo k „okopírovaniu“ diela žalovaného, ako aj dokázať podstatnú podobnosť chránených prvkov diela. To znamená, že v piesni sa môžu nachádzať tak autorskoprávne chránené prvky, ako aj autorskoprávne nechránené, resp. všeobecné alebo bežné prvky. Takéto podrobné posúdenie si preto neraz vyžaduje zapojenie muzikológov do sporu, čo sa stalo aj v danom prípade. Správy predložené muzikológmi oboch strán sa, samozrejme, líšili. Kým muzikológ žalobcu (dedičov) identifikoval podobnosť v basovej melódii, bubnových partiách alebo v harmóniách – akordovej postupnosti, posudok od muzikológa žalovaného (Ed Sheeran) argumentoval, že tie prvky, ktoré vykazujú známky podobnosti vrátane akordovej postupnosti, sú úplne bežné, existovali už pred vytvorením oboch piesní a nie sú autorskoprávne chránené. Nakoniec súd (aj s porotou) po náročnom súdnom vypočutí dospeli k záveru, že Sheeranova pieseň „Thinking Out Loud“ bola vytvorená nezávisle, samostatne od piesne „Let’s Get It On“, a preto neporušuje autorské právo. Súd skonštatoval, že prvky piesne „Let’s Get It On“ (najmä postupnosť akordov a rytmické harmónie), ktoré mal Sheeran použiť, boli bežné a nepoživali autorskoprávnu ochranu. Dedičia Marvinu Gaye však podali v júni 2023 proti rozhodnutiu odvolanie, vec tak stále nie je definitívne ukončená. Trend porovnávania mnohých hitov so staršími piesňami sa predovšetkým v USA v poslednom období rozmáha (napr. Lady Gaga a pieseň „Shallow“ alebo Led Zeppelin a pieseň „Stairway to Heaven“) a očividne tak skoro neskončí. Konania sú mnohokrát nielen zdĺhavé, ale aj veľmi náročné na posúdenie.

Pred Súdny dvor EÚ (ďalej SD EÚ) sa dostal aj zaujímavý návrh na prejudiciálne konanie. Predmetom veci

C-227/23 Kwantum je spor medzi spoločnosťami Kwantum Nederland BV a Kwantum België BV na jednej strane a spoločnosťou Vitra Collections AG na druhej strane pre stoličku, ktorú spoločnosti Kwantum uviedli na trh a ktorá údajne porušuje autorské právo (ako dielo úžitkového umenia) spoločnosti Vitra. Vitra je švajčiarska spoločnosť, ktorá vyrába dizajnový nábytok, okrem iného stoličky, ktoré navrhol medzičasom zosnulý americký manželský pár Charles a Ray Eamesovci. Jednou z nimi navrhnutých stoličiek, ktoré vyrába spoločnosť Vitra, je tzv. „Dining Sidechair Wood“ (ďalej DSW). V roku 2014 spoločnosť Vitra zistila, že spoločnosti Kwantum pod názvom „Paris“ ponúkajú a predávajú stoličku, ktorá sa podobá na DSW. Podľa názoru spoločnosti Vitra to porušuje jej autorské právo, preto podala žalobu, v ktorej sa domáha, aby sa spoločnosti Kwantum zdržali údajného porušovania jej autorského práva, vydali stoličky Paris na účel ich zničenia a zaplatili jej náhradu škody. Súdy v Holandsku (okresný súd a odvolací súd), kde na národnej úrovni spor prebiehal, neboli vo svojich rozhodnutiach jednotné. Z toho dôvodu položili SD EÚ prejudiciálne otázky ohľadom posúdenia materiálnej reciprocity (vzájomnosti) k dielu úžitkového umenia podľa čl. 2 ods. 7 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (ďalej Bernský dohovor). Čl. 2 ods. 7 Bernského dohovoru uvádza, že „zákonodarstvá štátov [Bernskej] Únie sa vyhradzuje, aby upravili ... rozsah pôsobnosti ich zákonov na diela úžitkového umenia a na priemyselné vzory a modely, ako aj podmienky, za ktorých sú také diela, vzory a modely chránené. Pre diela, ktoré sú v štáte pôvodu chránené iba ako vzory a modely, možno sa v inom štáte [Bernskej] Únie dovoľávať iba osobitnej ochrany, aká sa priznáva v tomto štáte vzorom a modelom; ak sa však v tomto štáte neposkytuje taká osobitná ochrana, budú tieto diela chránené ako umelecké diela.“ S ohľadom aj na súčasné právo EÚ, konkrétne na smernicu 2001/29/ES³, by mal SD EÚ zodpovedať, či sa články 2, 3 a 4 smernice 2001/29/ES majú vykladať v tom zmysle, že kým normotvorca EÚ nestanoví obmedzenie výkonu autorských práv k dielu úžitkového umenia uplatnením preskúmania materiálnej reciprocity podľa článku 2 ods. 7 Bernského dohovoru, členské štáty EÚ nesmú samostatne uplatňovať toto skúmanie v prípade diela úžitkového umenia, ktorého štátom pôvodu v zmysle Bernského dohovoru je tretia krajina a ktorého autor nie je štátnym príslušníkom členského štátu EÚ. Inak povedané, nie je zjavné, či musí najprv výlučne EÚ stanoviť a určiť vo svojej norme, či môže byť v EÚ výkon autorských práv k dielu úžitkového umenia (ktorého štátom pôvodu v zmysle Bernského dohovoru je tretia krajina a ktorého autor nie je štátnym príslušníkom členského

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

štátu EÚ) obmedzený preskúmaním materiálnej reciprocity podľa článku 2 ods. 7 Bernského dohovoru. Vzniká tak otázka, či sa v tejto právnej veci môže uplatňovať skúmanie materiálnej reciprocity podľa čl. 2 ods. 7 Bernského dohovoru, resp. či to musí určiť najprv EÚ (hoci EÚ nie je zmluvnou stranou Bernského dohovoru a v práve EÚ nie je upravené takéto skúmanie reciprocity), alebo či smú členské štáty EÚ samy určiť, že toto skúmanie uplatnia/neuplatnia (bez zodpovedajúcej úpravy v práve EÚ) vo vzťahu k dieľu, ktorého štátom pôvodu je tretia krajina alebo ktorého autor je štátnym príslušníkom tretej krajiny. Na rozsudok v tejto veci môže mať významný vplyv aj predchádzajúci kontroverzný rozsudok vo veci C-265/19 Recorded Artists Actors Performers (tzv. prípad RAAP), ktorý sa vzťahoval na uplatňovanie reciprocity podľa článku 4 ods. 2 zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o umeleckých výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT) v prípade amerických výkonných umelcov. Naďalej teda ostáva otáznou, či sa na základe predložených prejudiciálnych otázok viac objasnia uvedené kompetenčné veci medzi EÚ a jej členskými štátmi.

V jednom z najnovších rozsudkov sa SD EÚ opäť venoval obľúbenej téme verejného prenosu diel alebo iných predmetov ochrany, tentokrát však v technologicky dosť komplikovanej oblasti retransmisie. Vo veci C-426/21⁴ stáli proti sebe spoločnosti Ocilion IPTV Technologies GmbH na jednej strane a Seven.One Entertainment Group GmbH a Puls 4 TV GmbH & Co. KG na strane druhej (ďalej Seven.One). Ocilion je spoločnosťou, ktorá ponúka komerčným zákazníkom (napr. prevádzkovateľom sietí elektrickej energie alebo prevádzkovateľom zariadení, akými sú hotely alebo štadióny) službu IPTV, prístup ku ktorej je vyhradený koncovým užívateľom, ktorými sú fyzické osoby – zákazníci predmetných prevádzkovateľov. Uvedenú službu IPTV tvorí ponuka televíznych programov, ku ktorým je nositeľom práv na retransmisiiu spoločnosť Seven.One. Táto služba je poskytovaná buď vo forme riešenia na mieste, prostredníctvom ktorého Ocilion poskytuje prevádzkovateľom potrebný hardvér, ako aj potrebný softvér, ktoré si spravujú títo prevádzkovatelia s technickou pomocou Ocilionu, alebo vo forme riešenia ukladania na klaude, ktorý priamo spravuje spoločnosť Ocilion. Uvedená služba spoločnosti Ocilion umožňuje nielen simultánnu retransmisiiu televíznych programov spoločnosti Seven.One, ale tiež umožňuje prehrávať tieto programy zo záznamu na on-line videorekordéri, pretože videorekordér poskytuje možnosť *ad hoc* záznamu konkrétneho vysielania, ale aj všetkých programov vybraných koncovým užívateľom – zákazníkom

prevádzkovateľa. Či už ide o riešenie na mieste alebo o riešenie ukladania na klaude, iniciovanie akéhokoľvek záznamu v praxi uskutočňuje koncový užívateľ, ktorý sám aktivuje funkciu on-line nahrávania a vyberie obsah, ktorý sa má nahrávať. Keď prvý užívateľ vyberie program, výsledok záznamu sa sprístupní každému ďalšiemu užívateľovi, ktorý by chcel sledovať zaznamenaný obsah. Ide o postup tzv. deduplikácie, čím sa predchádza tomu, aby sa pre užívateľov, ktorí vytvoria zhodné záznamy, vyhotovovalo viacero kópií. Spoločnosť Seven.One však nesúhlasila s prenosom svojich televíznych programov prostredníctvom služby IPTV, ktorú ponúka Ocilion a domnieva sa, že táto služba zodpovedá neoprávnenej retransmisii obsahu, ku ktorému má Seven.One výhradné práva. Okrem toho spoločnosť Seven.One tvrdila, že spôsob fungovania on-line videorekordéra neumožňuje dospieť k záveru, že na tzv. postup deduplikácie sa vzťahuje výnimka vyhotovenia rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu podľa smernice 2001/29/ES. SD EÚ predovšetkým rozhodol, že výnimka vyhotovenia rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu sa naozaj nemôže vzťahovať na službu ponúkanú operátorom on-line retransmisie televízneho vysielania komerčným zákazníkom (prevádzkovateľom), ktorá umožňuje z uloženia na klaude alebo z hardvéru a softvéru sprístupneného na mieste, z iniciatívy koncových užívateľov tejto služby vykonať priebežný alebo *ad hoc* záznam týchto vysielaní, a to ani v prípade, keď kópiu vytvorenú prvým z týchto užívateľov, ktorý si vybral vysielanie, operátor sprístupní neurčitému počtu užívateľov, ktorí si chcú pozrieť rovnaký obsah. Ešte dôležitejšie je, že SD EÚ skonštatoval, že poskytovanie on-line retransmisie televízneho vysielania zo strany operátora svojmu komerčnému zákazníkovi, potrebného hardvéru, ako aj potrebného softvéru vrátane technickej pomoci, ktorá umožňuje tomuto zákazníkovi zo záznamu poskytnúť svojim vlastným zákazníkom (koncovým užívateľom) prístup k on-line televíznym vysielaniam, nepredstavuje verejný prenos podľa čl. 3 ods. 1 smernice 2001/29/ES. Podľa SD EÚ rozhodujúce v tomto prípade pri posúdení verejného prenosu nie je ani to, že operátor si je vedomý, že jeho služba môže byť použitá na prístup k chránenému obsahu vysielania bez súhlasu jeho autorov. Opäť sa potvrdilo, že čím pokročilejšie sú technológie, tým častejšie sa žiada jednotný výklad autorskoprávnej problematiky verejného prenosu vrátane rôznych spôsobov retransmisie.

JUDr. Jakub Slovák
odbor autorského práva
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

4 Celé znenie rozsudku vo veci C-426/21 je dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-426/21&language=en>.